

دوم - ذبح (قربانی)

دوم - ذبح (قربانی)

[۱۰۲۰] م - واجب است بر کسی که حج تمتع به جا می آورد، ذبح يك هدی؛ یعنی يك شتر یا يك گاو یا يك گوسفند و شتر افضل است و پس از آن گاو بهتر است. ۴۱۶.

[۱۰۲۱] م - کفایت نمی کند برای چند نفر به شرکت، يك هدی در حال اختیار، بلکه در حال ضرورت نیز محل اشکال است و احتیاط واجب جمع بین شرکت در ذبح و روزه است که ذکر می شود.

[۱۰۲۲] م - سایر حیوانات، غیر از سه حیوان مذکور، کافی نیست.

[۱۰۲۳] م - در هدی چند چیز معتبر است و باید مراعات شود:

اول - آن که ۴۱۷ اگر شتر باشد سن آن کمتر از پنج سال نباشد و داخل در شش سال شده باشد و اگر گاو است بنا بر احتیاط واجب، کمتر از دو سال نباشد و داخل در سه سال شده باشد و همچنین در «بز» کمتر از سن گاو نباشد و در میش به احتیاط واجب کمتر از يك سال نباشد و داخل در سال دوم شده باشد.

دوم - باید صحیح باشد، پس حیوان مریض کافی نیست، حتی مثل کچلی بنا بر احتیاط . سوم - باید خیلی پیر نباشد.

چهارم - باید تام الأجزاء باشد و ناقص کافی نیست. پس اگر واضح باشد کوری یا لنگی آن بنا بر اقوی کافی نیست و اگر واضح نباشد به احتیاط واجب کافی نیست و احتیاط واجب آن است که چشمش سفید نشده باشد و باید گوش بریده و دم بریده و شاخ داخل آن شکسته یا بریده نباشد. ۴۱۸

پنجم - باید لاغر نباشد و اگر در گرده او پیه باشد کافی است، و احتیاط آن است که آن را در عرف لاغر نگویند.

ششم - باید «خصی» نباشد؛ یعنی باید خصیتین آن را بیرون نیاورده باشند.

هفتم - باید بیضه آن را نکوبیده باشند به احتیاط ۴۱۹ واجب.

هشتم - باید در اصل خلقت بی دم نباشد به احتیاط واجب و اگر گوش یا شاخ در خلقت اصلی نداشته باشد، بعید نیست کفایت، اگر چه خلاف احتیاط است. ۴۲۰
نهم - در اصل خلقت بی بیضه نباشد.

[۱۰۲۴] م - اگر غیر از خصی یافت نشود، بعید نیست کفایت ذبح خصی، گرچه احتیاط در جمع بین آن و سالم است در ماه ذی حجه همان سال و اگر نشد سال دیگر، یا جمع بین ناقص و روزه.

[۱۰۲۵] م - گاو میش در ذبح واجب، کافی است لکن گفته اند کراهت دارد.

[۱۰۲۶] م - اگر حیوان، شاخ خارجش شکسته یا بریده باشد اشکال ندارد و شاخ خارج؛ شاخ سخت سیاهی است که به منزله غلاف است از برای شاخ داخل که آن شاخ سفید است.

[۱۰۲۷] م - شکاف داشتن گوش و سوراخ بودن آن مانع ندارد و احتیاط آن است که چنین نباشد.

[۱۰۲۸] م - باید ذبح را بعد از رمی جمره عقبه بکند به احتیاط واجب.

[۱۰۲۹] م - يك گوسفند، کمتر چیزی است که کافی است برای ذبح، لکن هرچه بیشتر ذبح کند افضل است و در روایت است که رسول خدا (صلی الله علیه وآله) صد شتر همراه آوردند، سی و چهار تای آنها را برای حضرت امیرالمؤمنین (علیه السلام) نحر کردند و شصت و شش تای آنها را برای خودشان.

[۱۰۳۰] م - اگر هدی یافت نشود، قیمت آن را پیش شخص امینی بگذارد که در بقیه ذی حجه بگیرد و در منی ذبح کند و اگر در این سال ممکن نشود، سال بعد این کار را بکند.

[۱۰۳۱] م - اگر هدی ناقص یافت شود (از غیر جهت خصی بودن که گذشت) احتیاط واجب آن است که آن را ذبح کند و يك هدی تام هم در بقیه ذی حجه و اگر نشد در سال آینده ذبح کند، و احتیاط بهتر آن است که جمع کند بین هدی ناقص و هدی تام؛ به طوری که گفته شد و روزه به نحوی که ذکر شد.

[۱۰۳۲] م - احتیاط واجب آن است که ذبح هدی را از روز عید تأخیر نیندازد.

[۱۰۳۳] م - اگر به واسطه عذری مثل فراموشی یا غیر آن، ذبح را در روز عید نکرد، احتیاط واجب آن است که در ایام «تشریق» ذبح کند و اگر نشد در بقیه ماه ذی حجه و در تأخیر عمدی نیز همین حکم است.

[۱۰۳۴] م - اگر حیوانی را به گمان آن که صحیح و سالم است ذبح کرد بعد معلوم شد که مریض یا ناقص بوده، کافی نیست و باید دوباره ذبح کند. ۴۲۱

[۱۰۳۵] م - اگر حیوانی را به گمان چاقی ذبح کرد بعد معلوم شد لاغر است، کافی است.

[۱۰۳۶] م - اگر حیوانی را به گمان لاغری خرید و به امید آن که چاق درآید، برای اطاعت خدا رجائاً ذبح کرد و بعد معلوم شد چاق است، کافی است.

[۱۰۳۷] م - اگر احتمال نمی داد که حیوان چاق است یا احتمال می داد لکن از روی بی مبالاتی ذبح کرد نه به امید موافقت امر خداوند، کافی نیست.

[۱۰۳۸] م - اگر لاغری آن را اعتقاد داشت و به واسطه جهل به مسأله، برای اطاعت خداوند ذبح کرد، بعد معلوم شد چاق است، احتیاط واجب در اعاده است.

[۱۰۳۹] م - اگر ناقص بودن را اعتقاد داشت و به واسطه جهل به مسأله، برای اطاعت خداوند ذبح کرد و بعد معلوم شد صحیح است ظاهراً کافی باشد.

[۱۰۴۰] م - احتیاط آن است که ذبیحه را سه قسمت کنند، یک قسمت را هدیه بدهند و یک قسمت را صدقه بدهند و قدری هم از ذبیحه بخورند و صدقه را به مؤمنین بدهند و لکن هیچ یک از این احتیاط ها واجب نیست و اگر صدقه را به فقرا کفار بدهد یا آن که تمام ذبیحه را به آنها بدهد اشکال ندارد و ضامن حصه فقراء نیست لیکن احتیاط ؛ خصوصا در خوردن قدری از ذبیحه، خیلی مطلوب است.

[۱۰۴۱] م - جایز است که ذبح را کسی دیگر به نیابت انجام دهد و نیت را نایب کند و احتیاطاً خود شخص هم نیت کند.

[۱۰۴۲] م - احتیاط واجب ۴۲۲ آن است که ذابح مؤمن باشد، بلکه خالی از قوت نیست و همین طور در ذبح کفارات.

[۱۰۴۳] م - در صورتی که قربانی به دست غیر مؤمن انجام گیرد، کفایت نمی کند ۴۲۳ و باید دو مرتبه قربانی کند، هرچند در وقت قربانی متوجه نشود که ذابح مؤمن نیست یا جاهل به مسأله باشد.

[۱۰۴۴] م - ذبح هم از عبادات است و در آن نیت خالص و قصد اطاعت خداوند لازم است.

[۱۰۴۵] م - احتیاط آن است که اگر احتمال نقص یا مرض در گوسفند بدهند، آن را معاینه کنند، اگر چه اقوی در احتمال آن که عیبی حادث شده باشد، مثل آن که احتمال بدهد گوش یا دمش را بریده اند یا آن را خصی کرده اند، عدم لزوم معاینه است و احتیاط در عیب هایی که محتمل است از حال تولد داشته و مادر زاد بوده، ترك نشود.

[۱۰۴۶] م - اگر بعد از ذبح کردن، احتمال داد ناقص بودن یا نداشتن سایر شرایط را، اعتنا نکند.

[۱۰۴۷] م - اگر به کسی نیابت داد برای خریداری کردن و ذبح، و نایب انجام داد، و بعد از آن شخص محرم احتمال داد که نایب به شرایط عمل نکرده باشد، به این احتمال اعتنا نکند و ذبح کافی است.

[۱۰۴۸] م - اگر کسی را نایب کرد برای خریداری و ذبح، باید علم پیدا کند یا اطمینان به اینکه عمل کرده است و گمان کفایت نمی کند.

[۱۰۴۹] م - اگر نایب عمداً بر خلاف دستور شرع، در اوصاف ذبیحه یا در کشتن آن، عمل کرد ضامن است و باید غرامت آن را بدهد و باید دو مرتبه ذبح کنند.

[۱۰۵۰] م - اگر نایب از روی اشتباه یا جهل، برخلاف دستور عمل کند، اگر برای عمل اجرت گرفته است ضامن است و الا معلوم نیست ضامن باشد و در هر صورت باید اعاده شود.

۴۱۶. کسی که حج تمتع به جا می آورد، باید یکی از چهارپایان سه گانه، یعنی شتر یا گاو یا گوسفند یا بز را قربانی کند، تفاوتی ندارد که قربانی نر باشد یا ماده و بهتر آن است که شتر باشد، اما غیر از چهارپایان مذکور، قربانی کردن سایر حیوانات کفایت نمی کند. (مناسک حج، م ۴۰۱)

۴۱۷. بنا بر احتیاط واجب. (مناسک حج، م ۴۰۳)

۴۱۸. چهارم آن که اعضا و اندام های آن، کامل باشد، بنابر این قربانی کردن حیوان ناقص، مانند حیوانی که اخته شده

یا بیضه‌اش کشیده شده باشد، کافی نیست، اما اگر بیضه‌هایش کوفته شده و اخته نشده باشد، قربانی کردن آن کفایت می‌کند، و نیز قربانی کردن حیوان دم‌بریده و کور و شل و گوش‌بریده و حیوانی که قسمت داخلی شاخ آن شکسته باشد، یا از ابتدا با یکی از این عیوب به دنیا آمده باشد، کافی نیست. بنابراین قربانی کردن حیوانی که فاقد یکی از اندام‌هایی باشد که در دیگر هم‌نوعان آن وجود دارد، به‌گونه‌ای که فقدان آن عضو یک نقص به‌شمار آید، کافی نیست. اما اگر بخش بیرونی شاخ آن (که مانند غلاف و پوشش بخش داخلی است) شکسته باشد، یا گوش آن شکافته یا سوراخ شده باشد، مانعی ندارد. (مناسک حج، م ۴۰۳، چهارم)

۴۱۹. به حاشیه شرط چهارم مراجعه شود.

۴۲۰. به حاشیه شرط چهارم مراجعه شود.

۴۲۱. در صورت تمکن مالی. (مناسک حج، م ۴۰۴)

۴۲۲. بنا بر احتیاط واجب ذبح کننده باید شیعه اثنی عشری باشد اما اگر نیت را خودش انجام دهد و فقط برای اجرای آن نایب بگیرد در این صورت بعید نیست که شیعه بودن ذبح کننده شرط نباشد. (مناسک حج، م ۴۰۸)

۴۲۳. به حاشیه مسأله قبل مراجعه شود.